

BEN VE ÇEVREM

İnsanların diğr canlı ve cansız varlıklarla yaşamları boyunca etkileşim içinde bulunduğı ortama **çevre** denir.

Canlılar : İnsanlar , hayvanlar ve bitkiler.

Cansızlar : Hava , su , toprak.

Yakın Çevremiz

Evimiz , okulumuz , mahallemiz , parkımız **yakın çevremizi** oluşturur. Yakın çevremizi canlı cansız pek çok varlıkla paylaşıyoruz.

Evimiz ; beslenme , barınma gibi temel ihtiyaçlarımızı karşıladığımız yerdir. Evimizi ailemizin diğr üyeleriyle paylaşıyoruz. Yemek , banyo , uyku gibi pek çok ihtiyacımızı evimizde karşılarız. Evimiz bizi yazın sıcaktan kışın soğuktan ve diğr dış tehlikelerden korur.

Gün boyunca zamanımızı geçirdiğimiz ortamlardan biri de okulumuzdur. Okulumuzda arkadaşlarımız ve öğretmenlerimiz vardır. Burada eğitim ihtiyacımızı gideririz. Arkadaşlarımız ve öğretmenlerimizle iletişim içinde oluruz., Okulumuzda bulunan kantin , tuvalet , okul bahçesi çeşitli ihtiyaçlarımızı karşıladığımız yerlerdir.

Hafta sonları ve derslerimizden kalan zamanlarda oyun parklarında zaman geçiririz. Burada arkadaşlarımızla oyunlar oynar, eğleniriz.

Cansız Varlıkların Canlılar için Önemi

1 - HAVA :

Hava , cansız bir varlık olan hava canlılar için çok önemlidir.

- * Hava solunum yapmamız için gereklidir.
- * Kuşların uçuşması için ortam sağlar.
- * Hava rüzgarları oluşturur.
- * Uçak , yelkenli gemiler havanın sayesinde hareket eder.

2 - SU :

Su , cansız varlık olmasına rağmen ,bütün canlıların hayatını sürdürmesi için gereklidir.

- * Doğadaki canlılar su olmadan hayatını sürdüremezler.
- * Su bazı bitki ve hayvanların yaşam alanlarıdır.
- * Dünyamızın dörtte üçü sularla kaplıdır.
- * Okyanuslar , denizler , göller , akarsular ve yer altı suları su kaynaklarını oluşturur.
- * Günlük en az 2 litre su tüketmeliyiz.
- * Kişisel temizliğimizi su ile yaparız.

3 - TOPRAK :

Toprak ; bütün canlılar için çok önemlidir.

- * Üzerinde bir çok canlı ve cansız varlık barındırır.
- * Birçok bitki toprakta büyür.
- * Solucan , karınca gibi hayvanlar toprak altında yaşar.
- * İnsanlarda toprakta yaşamlarını sürdürür.
- * Yediğimiz sebze ve meyveler toprakta yetişir.

GERİ DÖNÜŞÜM

Atık maddelerin işlenerek tekrar kullanılabilir ürüne dönüştürülmesi işlemine **geri dönüşüm** denir.

Geri dönüşüm :

- * Doğal kaynaklarımızın korunmasını sağlar.
- * Enerji tasarrufu sağlamamıza yardım eder.
- * Çevre korunmasına katkı sağlar .
- * Ülke ekonomisine katkıda bulunulur.
- * Çöp miktarını büyük ölçüde azaltır.

Geri Dönüşüm Maddeleri :

- * Cam → Cam şişe ve kavanoz gibi eşyalar yapılır.
- * Kağıt → Karton kutu ve koli gibi eşyalar yapılır.
- * Metal → Konserve ve içecek kutuları gibi eşyalar yapılır.
- * Plastik → Plastik şampuan ve deterjan kutuları , poşet gibi eşyalar yapılır.
- * Yağ → Biyodizel adı verilen yakıt elde edilir.
- * Pil → Pilin geri dönüşümü yoktur. Doğaya zarar vermemesi için depolanmaktadır.

Altın Bilgi 1° : Bir ton kullanılmış kâğıt, geri dönüşümle kazanıldığında 16 adet çam ağacının kesilmesi önlenmiş olur.

Altın Bilgi 2° : Atıklar dünyanın her yerinde ciddi bir problem oluşturmaktadır. Bu sebeple tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de **sıfır atık** kampanyası başlatılmış olup birçok kurum tarafından uygulanmaktadır.

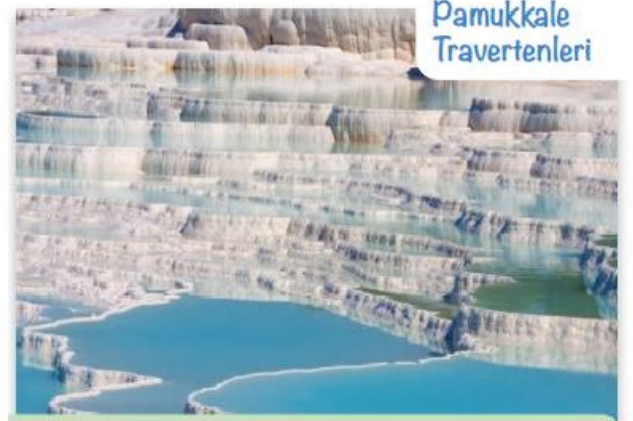
DOĞAL ÇEVRE

İnsan elinin değmediği doğada kendiliğinden oluşan çevreye **doğal çevre** denir. Doğal çevre insanlar tarafından bozulmamış ve değiştirilmemiştir.

Dağ , orman , deniz ,göl , ova , dağ gibi doğal varlıklar doğal çevrenin parçalarıdır.

Ülkemizde koruma altına alınmış pek çok doğal anıt ve millî park vardır.

Doğal Anıtlar : Doğa olaylarının etkisiyle çok uzun süreçte oluşmuş, doğa tarihi hakkında bilgi veren muhteşem oluşumlardır. Tüm insanların ilgisini çekmektedir. Acıgöl Krateri , Pamukkale Travertenleri , Nevşehir Peri Bacaları , Cennet - Cehennem Mağaraları gibi ülkemizde birçok doğal anıt vardır.

Millî Park : Dinlenme , oynama , eğlenme ihtiyacımızı karşılayan , bilimsel ve estetik bakımdan ender bulunan, tabii ve kültürel alanlardır. Doğaya olan özlemimizi giderebilmek için gittiğimiz yerlerden biri de millî parklardır. Burada pek çok bitki ve hayvanı bir arada görmek mümkündür. Ülkemiz ; Göreme , Saklıkent , Yedigöller , Küre Dağları , Kaz Dağları gibi pek çok millî parka sahiptir.

YAPAY ÇEVRE

İnsanlar tarafından canlıların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmiş ortamlara **yapay çevre** denir.

İnsanlar yaşadıkları doğal çevreyi ihtiyaçları doğrultusunda değiştirmiştir.

- * Bitki yetiştirmek için tarlalar
- * Ulaşımını kolaylaştırmak için yollar, tüneller
- * Barınmak için evler
- * Tedavi için hastaneler ,
- * Eğitim için okullar
- * Oyun oynamak için parklar yapmışlardır.

Tarla

Tünel

Köprü

Park

Doğal ve Yapay Çevrenin Ortak Özellikleri

- * Her ikisinde de canlılar yaşar .
- * Her ikisinde de cansız varlıklar vardır.
- * Her ikisinde de canlı ve cansız varlıklar etkileşim halindedir ve birbirlerine muhtaçtır.

ÇEVREMİZİ KORUYALIM

Yaşadığımız çevrede pek çok canlı ve cansız varlık vardır. Canlının yaşadığı ortam o canlının yaşam alanıdır. Toprak , hava , su ise yaşam alanının cansız unsurlarıdır. Canlılar yaşamlarını devam ettirebilmek için toprak , hava ve suya ihtiyaç duyarlar.

İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak için üretim ve tüketim faaliyetleri yaparlar.

Çevrede bulunan her şey denge içinde olmalıdır. Bu denge bozulduğunda ortaya çevre sorunları çıkar. Çevre sorunlarının başında kirlilik gelir.

Çevre Kirliliğine Sebep Olan Etmenler

Çevre kirliliğine neden olan etmenler şunlardır :

- 1 - Fabrika bacalarından çıkan dumanlar.
- 2 - Motorlu taşıtların egzozlarından çıkan gazlar.
- 3 - Deterjanlı ve yağlı suların toprağa ve suya karışması.
- 4 - Sanayi atıklarını denize ya da akarsulara boşaltması.
- 5 - Ağaçların kesilip ormanların yok edilmesi .
- 6 - Plansız şehirleşme.
- 7 - Kullanılan pillerin toprağa atılması ,
- 8 - Bilinçsiz kullanılan tarım ilaçları ,

Arabalar , fabrikalar ve çöpler havaya çeşitli gazlar yayar. Bu gazları solumak canlıların sağlığını olumsuz etkiler.

Lağım suları , çöpler ve diğer atıklar nehirlere, göllere ve okyanuslara ulaşırsa orada yaşayan canlılara zarar verir.

Altın Bilgi 1° : Dünya'yı kuşatan ozon tabakası Güneş'in zararlı ışınlarına karşı bir kalkan görevi görür. Hava kirliliği bu tabakaya büyük zarar verir.

Doğal Çevreyi Nasıl Koruyabiliriz ?

Doğal çevreyi korumak için :

- * Çevre bilinci oluşturmak için çevre kulüplerine üye olmalıyız.
- * Ormanlar korunmalı ,çevreyi ağaçlandırmalı ,
- * Bilinçsiz avlanmanın önüne geçilmeli ,
- * Plastik ,kağıt ,cam ve metalleri geri dönüşüm için geri dönüşüm kutularına atmalı ,
- * Toprağı aşırı sulamamalı ,gerektiği kadar gübre kullanılmalıdır.
- * Fabrika bacalarına filtre takılmalı ,
- * Sanayi tesislerini ve yerleşim yerlerini tarım alanları dışına yapmalı ,
- * Sanayi atıklarının arıtma tesislerinde arıtma işlemine tabi tutulması ,
- * Bitmiş pilleri ,atık yağları toprağa ve suya atılmamalı
- * Fabrika atıklarını , kanalizasyon sularını , deterjan artıklarını suya boşaltmamalı ,
- * Doğal kaynaklar bilinçli kullanılmalıdır.

Yenilenebilir Enerji Kaynakları

Yemek pişirmek , ısınmak ve makineleri çalıştırmak için enerji tüketiriz. Günümüzde kömür , petrol , gaz gibi yakıtlar ihtiyacımızı karşılamaktadır. Bu kaynaklar tükenen kaynaklardır.

Güneş ışığı ve rüzgâr ise tükenmeyen yani yenilenebilir kaynaklardır. Bu kaynaklar çevre kirliliğine de neden olmaz. Bu tür enerji kaynaklarının daha fazla kullanılması gerekir. Böylece tükenen enerji kaynaklarını da tüketmemiş oluruz.

Rüzgâr türbinleri , enerji üretmek için rüzgar kuvvetini kullanır. Rüzgâr estiği zaman kanatları döner ve elektrik üretir.

Güneş panelleri sayesinde ekonomik olarak sıcak su ve elektrik elde ederiz.

ETKİNLİK

A - Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına (D) ,yanlış olanların başına (Y) yazınız.

- () 1 - Solucan , karınca gibi hayvanlar toprak altında yaşar.
- () 2 - Yaşadığımız çevreyi temiz tutmak için uğraşmamalıyız.
- () 3 - Yapay çevre , insanların etkisi olmadan kendiliğinden oluşmuş alanlardır.
- () 4 - Geri dönüşüm sayesinde doğal çevre korunmuş olur.
- () 5 - Kömür , petrol doğalgaz gibi yakıtlara fosil yakıtlar denir.
- () 6 - Deprem , sel , yanardağ patlaması , tsunami gibi doğal afetler hem doğal çevreyi hem de yapay çevreyi etkiler.
- () 7 - Doğal çevrede sadece canlı varlıklar bulunur.
- () 8 - Atık pillerin geri dönüşümü sonucu akü adı verilen güç kaynakları yapılır.
- () 9 - Yapay çevredeki değişimler , insanların müdahalesiyle olur.
- () 10 - Yaşadığımız çevrenin temizliğini korumak bizim sorumluluğumuzda değildir.
- () 11 - Geri dönüşümü önemsemek ve çöpleri gruplandırıp ayrı ayrı çöp kutularına atarak çöpleri ayrıştırarak doğal çevreyi korumuş oluruz .
- () 12 - Çöplerden sızan suların toprağa karışması doğal çevrenin kirlenmesine sebep olmaz.
- () 13 - Yapay çevre insanların ihtiyaçları doğrultusunda yapılmıştır.

ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri verilen kelimeleri kullanarak tamamlayınız.

- * akvaryum * doğal * yakın * doğal anıt * yaşam alanı * ağaçlardan
* ozon * bilinçsiz * milli park * rüzgar türbini * biyodizel * orman

- 1 - Kağıdın ham maddesi elde edilir.
- 2 - Sık ve gür ağaçlarla kaplı geniş alanlara denir.
- 3 - Doğal çevrenin koruma altına alınması amacıyla oluşturulmuş parklara
..... adı verilir.
- 4 - balıklar için oluşturulmuş yapay çevredir.
- 5 - Mahallemiz , sokağımız , evimiz ve okulumuz bizim en çevremizdir.
- 6 - Buzullar , okyanuslar , denizler , göller varlıklardır.
- 7 - Dünyayı saran tabakası Güneş 'in zararlı ışınlarına karşı bir koruma görevi görür.
- 8 - Atık yağların geri dönüşümü sonucu elde edilen taşıtlarda yakıt olarak kullanılır.
- 9 - Doğa olaylarının etkisiyle çok uzun sürede oluşmuş, doğa tarihi hakkında bilgi veren muhteşem oluşumlara. denir.
- 10 - Tarım ilaçlarının ve yapay gübrelerin kullanılması toprağı kirletir.
- 11 - enerji üretmek için rüzgarı kullanarak elektrik üretir.
- 12 - Bir canlının yaşadığı , ihtiyaçlarını karşıladığı ortama denir.

